

Vác Város Önkormányzat
Bölcsődék és Fogyatékosok Intézménye

2600 Vác, Kölcsey Ferenc u. 4.

Tel: 06-27-504-105

E-mail: bfi@bfi.vac.hu

igazgato@bfi.vac.hu

Egységes Szakmai Program
3. sz. melléklete

VÁC VÁROS ÖNKORMÁNYZAT BÖLCSŐDÉK ÉS
FOGYATÉKOSOK INTÉZMÉNYE

SZEGFŰ UTCAI BÖLCSŐDE

SZAKMAI PROGRAMJA

TARTALOMJEGYZÉK

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK.....	123
1.1. Szerkezeti felépítés	123
1.2. Az Intézmény alapfeladata	123
1.3. A rendszerszemléletű családsegítés működtetésének jelentősége	124
II. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ALAPPROGRAMJA	124
2.1. Törvényi háttér:.....	124
2.2. A bölcsődei nevelés- gondozás célja.....	124
2.3. A bölcsődei nevelés alapelvei.....	125
2.3.1. A család rendszerszemléletű megközelítése.....	125
2.3.2. A kora gyermekkori intervenció szemlélet befogadása	125
2.3.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete	125
2.3.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete	125
2.3.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe	125
2.3.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése.....	126
2.3.7. Fokozatosság megvalósítása	126
2.3.8. Egyéni bánásmód érvényesítése.....	126
2.3.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége	126
2.3.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása	126
2.4. A bölcsődei nevelés feladatai	127
2.4.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.....	127
2.4.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása	127
2.4.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.....	127
2.4.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése	128
2.4.5. Gyermekvédelem	128
2.4.6. Kisgyermeknevelők feladata.....	128
III. A bölcsődei nevelés megvalósításának sajátos feltételei	129
3.1. „Saját kisgyermeknevelő”-rendszer	129
3.2. Gyermekcsoportok szervezése	129
3.3. Napirend	129
3.4. Tárgyi feltételek	130
3.5. Dokumentáció	130
3.6. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei	131
3.6.1. Gondozás	131
3.6.2. Játék	131
3.6.3. Mondóka, ének	131
3.6.4. Vers, mese	132
3.6.5. Alkotó tevékenységek.....	132
3.6.6. Egyéb tevékenységek.....	132
3.6.7. Mozgás.....	133
3.6.8. Tanulás	133
3.7. A fejlődés leggyakoribb jellemzői a bölcsődés kor végére	133
IV. A SZOLGÁLTATÁS IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDJA	134
4.1. A szolgáltatásról szóló tájékoztatás formája	134
4.2. Térítési díj megállapításának rendje	134
4.2.1.Étkezés térítési díj megállapítása.....	134
4.2.2.Gondozási díj megállapítása	135

4.3. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei.....	135
4.3.1. Kapcsolat a törvényes képviselőkkel	135
4.3.2. Fogadóóra	135
4.3.3. A családlátogatás célja	136
4.3.4. Beszoktatás, a törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás	136
4.3.5. Szülői értekezlet.....	137
4.3.6. Napi beszélgetés	137
4.3.7. Szülőcsoportos megbeszélések.....	137
4.3.8. Egyéni tanácsadás.....	137
4.3.9. Üzenő füzet	137
4.3.10. Indirekt kapcsolattartási formák	137
4.3.11. Szervezett családi játszónap.....	138
4.4. Az Intézmény szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja	138
4.5. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény kapcsolatrendszere.....	138
4.5.1. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel.....	138
4.5.2. Bölcsőde és óvoda kapcsolata	138
4.5.3. Egyéb kapcsolatok	138
4.6. Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatások.....	139
V. AZ IGÉNYBEVEVŐK ÉS A SZEMÉLYES GONDOSKODÁST VÉGZŐK JOGAINAK VÉDELME.....	139
5.1. A bölcsődei ellátást igénybe vevő törvényes képviselők jogai és kötelességei.	139
5.2. A gyermeknek joga van	139
5.3. A kisgyermeknevelő joga, hogy:	140
5.4. A kisgyermeknevelő kötelessége, hogy:	140
VI. A BÖLCSŐDE SZEMÉLYI FELTÉTELEI.....	141
6.1. Továbbképzések, házi továbbképzések.....	141
VII. A BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS TÁRGYI FELTÉTELEI.....	141
7.1. Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői.....	141
7.2. Épület üzemeltetési jellemzői.....	142
7.3. Csoportszobák.....	142
7.4. Játékkészlet	142
7.5. Fürdőszobák.....	142
7.6. Gyermeköltözők.....	143
7.7. Helyiségek díszítése	143
7.8. Játszóudvarok	143
7.9. Terasz.....	143
7.10. Konyha	143
7.11. Az épület szociális helyiségei	143
7.12. Élelmezéssel kapcsolatos tapasztalatok bemutatása	144
VIII. TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉSI RENDSZER AZ INTÉZMÉNYBEN.....	144

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1.1. Szerkezeti felépítés

Fenntartó: Vác Város Önkormányzat Képviselő - testülete

Szolgáltatást nyújtó: Vác Város Önkormányzat Bölcsődék és Fogyatékosok Intézménye

Szolgáltatási hely:

Szegfű utcai Bölcsőde 2600 Vác, Szegfű u. 1.

Ágazati azonosító száma: S0032033S0297874

Vác Város Önkormányzat Bölcsődék és Fogyatékosok Intézménye az alább felsorolt részlegek irányítását végzi:

- Kölcsey utcai Bölcsőde
- Szegfű utcai Bölcsőde
- Bölcsőde és Speciális Csoport
- Fejlesztő Napközi Otthon
- Fogyatékosok Napközi Otthona
- Kölcsey utcai Főzőkonyha
- Igazgatói titkárság

A csecsemő, illetve kisgyermekkor milyensége nagyon fontos az ember életében. A bölcsődei nevelés, gondozás kérdése nagymértékben érinti a társadalmat, hiszen egyre növekszik az egyszülős családok száma, valamint a háztartások megélhetéséhez szükséges, hogy mindkét törvényes képviselő dolgozzon. Az első 3 életév döntő jelentőségű a gyermekek személyiség fejlődésében, ebben a korszakban alakulnak ki az első kötődések, illetve ez a korai szocializáció időszaka.

Fontos, hogy megfelelően képzett, pszichés és pedagógiai ismeretekkel rendelkező szakemberek foglalkozzanak a gyermekekkel, akik a gyakorlatban is alkalmazzák a bölcsődei nevelés és gondozás alapelveit.

1.2. Az Intézmény alapfeladata

A bölcsőde a családban nevelkedő a törvényes képviselők munkavégzése, betegsége vagy egyéb ok miatt ellátatlan gyermek nappali felügyeletét, nevelését, gondozását napközbeni ellátás keretében biztosítja.

A bölcsőde olyan szolgáltató intézmény, amely az alapellátás keretében alaptevékenységként napközbeni ellátást nyújt a gyermekek számára. (Gyvt.35. §)

A bölcsőde feladata a három éven aluli gyermekek, valamint a speciális csoportban a 1-6 év közötti fogyatékos gyermekek nevelése, gondozása, harmonikus testi-szellemi fejlődésének segítése az életkori és egyéni sajátosságaik figyelembe vételével.

A bölcsődei nevelés gondozás egyéb feltételeit, valamint a szakmai munka részletes szempontjait a bölcsődei nevelés gondozás szakmai szabályai tartalmazza.

Az intézmény felügyelete:

Az intézmény fenntartó szerve: Vác Város Önkormányzat (2600 Vác, Március 15. tér 11.)

Az intézmény nyitvatartási rendje a fenntartó által meghatározott, ötnapos munkarend szerint hétfőtől péntekig: 6³⁰ – 16³⁰-ig tart.

1.3. A rendszerszemléletű családsegítés működtetésének jelentősége

A gazdasági válság sok család megélhetésére, anyagi helyzetére hatott negatívan, ebben az időszakban fokozódik a felelősségünk abban, hogy észrevegyük, illetve lehetőségeinkhez képest segítsük a rászoruló családokat. Fontos a családok támogatása, illetve az anyák munka világába való visszailleszkedésének megsegítése. Segítő kezet nyújtunk, azoknak az édesanyáknak és édesapáknak, akik tanulmányokat folytatnak, vagy éppen átképzik magukat a megváltozott munkaerő – piaci részvételt elősegítő programban.

Fontos a nevelés, gondozás magas színvonala a bölcsődében, hiszen ez az első lépcsőfok az intézményes keretek közötti szocializáció felé és megalapozza a jövő generációja társadalmi beilleszkedését.

A hazai munkaerő- piacon a nők elhelyezkedési esélye számos tényezőtől függ. Az intézmény jellege és a minőségi munka fenntartása segíti az anyukákat, hiszen ők is nyugodtan dolgoznak, ha a gyermekeiket magas színvonalon működő intézményben tudhatják.

II. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ALAPPROGRAMJA

2.1. Törvényi háttér:

- az ENSZ Emberi jogok nyilatkozata;
- az ENSZ Egyezmény a gyermek jogairól;
- az Európa Tanács Miniszterek Bizottsága Rec. (2002) 8-as ajánlása a tagállamok számára a napközbeni gyermekellátásról
- az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről;
- a 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet a pedagógiai szakszolgálatokról;
- a pszichológiai és a pedagógiai kutatások eredményei;
- az első életéveknek a későbbi fejlődés szempontjából is meghatározó szerepének elismerése;
- a bölcsődei nevelés-gondozás története alatt felhalmozott emberi és szakmai értékek, ezeken belül is hangsúlyozottan
- „A bölcsődei gondozás-nevelés minimumfeltételei és a szakmai munka részletes szempontjai”c. kiadvány (OCSGYVI, 1999), valamint a módszertani levelek, útmutatók, ajánlások;
- a bölcsődei ellátás nemzetközileg elismert gyakorlata.

2.2. A bölcsődei nevelés- gondozás célja

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzeti / etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével

kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzetiségi/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése.

Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

2.3. A bölcsődei nevelés alapelvei

2.3.1. A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához.

2.3.2. A kora gyermekkori intervenciós szemlélet befogadása

A kora gyermekkori intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a kora gyermekkori intervenció szemléletének alkalmazására. Ennek értelmében a kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

2.3.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a törvényes képviselők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe.

2.3.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására.

2.3.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával

és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

2.3.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elveszett biztonságának újrateremtésére. A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához. A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

2.3.7. Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

2.3.8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

2.3.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei. A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

2.3.10. A gyermeki kompetenciakészítés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ

megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

2.4. A bölcsődei nevelés feladatai

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata a családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátásának és esetlegesen kiegészítő szolgáltatásoknak biztosításával 20 hetes-3 éves egészséges és a 20 hetes-6 éves sajátos nevelésű igényű gyermek testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére törekvés.

2.4.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó Intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a törvényes képviselői kompetencia fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg. A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a törvényes képviselők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A törvényes képviselő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a törvényes képviselők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

2.4.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- a harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a fejlődés támogatása,
- a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése,
- egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának segítése (a testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirend – ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás),
- szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

2.4.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

- derűs légkör biztosítása, a bölcsődébe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában,
- a kisgyermeknevelő - gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése,
- az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, az én tudat egészséges fejlődésének segítése,

- a bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése,
- lehetőségteremtés a kisgyermeknevelővel és/vagy a társakkal közös élmények szerzésére az én érvényesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a gyermek fejlődését,
- a kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása),
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi és/vagy mozgássérült, a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek nevelése-gondozása speciális többlet-törődéssel, szükség esetén más szakemberek bevonásával.

2.4.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása,
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása,
- az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése,
- ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése,
- a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

2.4.5. Gyermekvédelem

A bölcsődei gyermekvédelem célja:

- a prevenció,
- a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése,
- a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- kialakult veszélyeztetettség esetén – segítségnyújtás.

2.4.6. Kisgyermeknevelők feladata

- veszélyeztetett család és gyermek kiszűrése,
- hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása,
- bölcsődében a gyermekvédelmi felelős/bölcsődevezető tájékoztatása a szociális, kulturális vagy egészségügyi hátránnyal küzdő családokról,
- együttműködés a szakemberekkel, gyámhatósággal, védőnői hálózattal, családsegítő szolgálattal, civil szervezetekkel.

III. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SAJÁTOS FELTÉTELEI

3.1. „Saját kisgyermeknevelő”-rendszer

A „saját kisgyermeknevelő”-rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része (6-7 gyermek) tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője (felmenőrendszer). Az ún. ölelkezési időben – az az időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő a csoportban van – idejét elsősorban a „saját” gyermekei nevelésére, gondozására fordítja.

A „saját kisgyermeknevelő”-rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

3.2. Gyermeccsoportok szervezése

A bölcsődei gyermeccsoport létszámát jogszabályok határozzák meg. A csoportok maximális létszáma 14 fő akkor, ha minden gyermek betöltötte a 2. életévét. Amíg a gyermeccsoportban két évnél aluli gyermek is van, a feltöltöttség 12 fő lehet. Ennél magasabb létszám szakmailag nem fogadható el, a megengedettnél több gyermek nem csupán ellátási problémát jelent a kisgyermeknevelőnek, hanem nagyobb a zaj a csoportban, valószínűsíthetően több a konfliktus, megterhelőbb az alkalmazkodás a gyermekek számára, kevesebb a lehetőség az egyéni bánásmódra.

A gyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermeccsoportba járjon.

Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak. Szakmailag támogathatóbb az életkor szerinti homogén csoport: részint azért, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése még homogén csoportban sem könnyű feladat, részint azért, mert a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban.

3.3. Napirend

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalalmát is biztosítja.

A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremti meg – s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt. Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját kisgyermeknevelő-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a

kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembe vétele.

3.4. Tárgyi feltételek

A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet - a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit -, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

3.5. Dokumentáció

A bölcsőde a gyermek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás céljából az egyes módszertani javaslatokban megfogalmazott módon dokumentációt vezethet.

A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyermekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermek fejlődésének segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történjék. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja.

A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok: a tárgyyszerűség (objektivitás), a validitás (a szempontok, kategóriák, kritériumok stb. alkalmasak annak a helyzetnek, folyamatnak a jellemzésére, amelyre használják őket), a hitelesség, az árnyaltság, a rendszeresség, illetve a folyamatosság. A dokumentáció készítéséhez alkalmazott módszerek és eszközök kiválasztásánál különösképpen tekintettel kell lenni a kisgyermek fokozott biztonságigényére (személyi- és tárgyi környezet állandósága, az adott helyzetnek a kisgyermek megszokott, számára elfogadott élethelyzetekhez való hasonlósága). A dokumentáció vezetéséhez kérni kell a törvényes képviselők hozzájárulását, a rögzítetteket kérésre a törvényes képviselőknek meg kell mutatni. Tárolásánál a személyiségi jogokat a legmesszebbmenőig figyelembe kell venni.

A bölcsődevezető által vezetett nyilvántartások

- felvételi könyv,
- napi jelenléti kimutatások (gyermekek, dolgozók),
- havi statisztika,
- bölcsődei kimutatás naptári év végén,
- hiányzójelentés,
- személyi anyagok, egészségügyi könyv érvényességének vezetése,
- eszközök, anyagok nyilvántartása (leltár, selejtezés),
- étkezők nyilvántartása (egyedi lapok, gyermek, dolgozó),
- munka és balesetvédelemi oktatási napló ellenőrzése.

Kisgyermeknevelők által vezetett dokumentumok:

- csoportnapló,
- gyermek egészségügyi törzslap,
- üzenő füzet.

3.6. A bölcsődei nevelés főbb helyzetei

A nevelés-gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés-gondozás valamennyi helyzetében lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségleteinek megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjon optimális és sokoldalú fejlődéséhez és szocializációjához. A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

A bölcsődei élet legyen élvezetes, részvételre motiváló, társas közegben zajló, interakciót ösztönző. A gyermekek számára biztosítani kell, hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészítésében, kiválasztásában, alakításában.

Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja a gyermek pozitív önértékelésének erősítése és a különböző faji, kulturális, vallási, nyelvi, nemi valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek tiszteletének kialakítása.

3.6.1. Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A személyes és a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérettel jutalmazza (ez növeli az együttműködési kedvet). Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

3.6.2. Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

3.6.3. Mondóka, ének

A bölcsődében sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő kellemes ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó,

felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömeleményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére.

3.6.4. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókincse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását. A bölcsődében a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van. A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

3.6.5. Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény.

A kisgyermeknevelő a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséssel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését.

3.6.6. Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, az egymásról és a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. viráglocsolás, gyümölcsnap előkészítése... stb.). Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletsorhoz igazodással próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikuma iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

3.6.7. Mozgás

Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermekek számára minél nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása.

Fontos szempont, hogy a környezet balesetmentes legyen, a veszélyforrásokat kiküszöböljük. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a gyermekeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, pl.: hempergő, elkerített szobasarok.

A nagy mozgásos játékokra a szabadban, udvaron, teraszon több lehetőség adott, mint szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finom mozgását és a nagy mozgásokat is fejlesztik. A szobában is szükségesek nagy mozgásos játékok.

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

3.6.8. Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődében nincs helye. A bölcsődei nevelés-gondozás területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- és/vagy információszerzési folyamat tanulás, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és/vagy a gondolkodásban.

A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenység, ill. tevékenységbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkorban tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció. A tanulás formái: utánpótlás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő - gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

A beszéd a kisgyermekkorban tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek más az anyanyelvük, mint a nemzeti nyelv.

3.7. A fejlődés leggyakoribb jellemzői a bölcsődés kor végére

- nyitott, befogadó az új környezet iránt, szívesen barátozik, játszik társaival,
- már nemcsak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is,
- jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket,
- ismeri a szokásokat, szabályokat, ezekhez legtöbb esetben alkalmazkodik,
- önállóan étkezik, segítséggel önállóan tisztálkodik, öltözködik,
- jól érthetően beszél, gazdag a szókincse,
- a gyermekek többsége szobatiszta.

IV. A SZOLGÁLTATÁS IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDJA

A bölcsődei ellátás igénybevételének lehetősége egész évben folyamatos. Bölcsődei nevelésre, gondozásra jogosult az a három éven aluli gyermek, akinek a törvényes képviselője:

- munkavégzése,
- munkaerő - piaci képzésben való részvétele,
- felsőoktatási intézmény nappali tagozatán hallgatói jogviszonnyal rendelkező,
- orvos által igazolt betegsége,
- vagy egyéb ok miatt a gyermek nappali ellátását biztosítani nem tudja.

A bölcsődei felvételt a törvényes képviselő kérheti a saját elhatározásából, illetve a törvényes képviselő hozzájárulásával a bölcsődei felvételt kezdeményezheti a:

- védőnő,
- házi gyermekorvos,
- Gyermekjóléti Szolgálat,
- Családsegítő Szolgálat,
- Gyámhivatal,

Felvételi kérelemhez az alábbi dokumentumok csatolása szükséges:

- lakcímkártya fénymásolat,
- táj-kártya másolat,
- munkáltatói igazolás,
- iskolalátogatási igazolás (tanulói jogviszony esetén),
- betegség esetén orvosi igazolás.
- Rendszeres Gyermekvédelmi Kedvezményről szóló Határozat, (igény esetén)
- 3 vagy több gyermek esetén Magyar Államkincstártól igazolás.

4.1. A szolgáltatásról szóló tájékoztatás formája

A szolgáltatás nyújtás megkezdése előtt az Intézmény vezetője Megállapodást köt a törvényes képviselővel.

A Megállapodás főbb elemei:

- törvényes képviselők és a gyermek adatai,
- szolgáltatás formája, módja,
- szolgáltatás kezdete, illetve várható vég dátuma,
- a fizetendő térítési díj mértéke,

4.2. Térítési díj megállapításának rendje

4.2.1.Étkezés térítési díj megállapítása

Vác Város Önkormányzata minden év január 1. hatállyal rendeletben megállapítja az étkezésért fizetendő nyersanyagköltséget. A térítési díj fizetésére kötelezett az étkezésért az áfával növelt nyersanyagköltséget köteles megfizetni.

Minden év április 1-től Vác Város Önkormányzata a szolgáltatási önköltség számítás alapján felülvizsgálja a térítési díjakat, és rendeletben szabályozza a fizetendő térítési díjak összegét külön ellátásonként a 328/2011. (XII.29.) Korm. rend. alapján.

Az intézményvezető a kötelezettet írásban tájékoztatja a térítési díj összegéről a megállapodás megkötésekor, illetve a térítési díj változásakor.

4.2.2. Gondozási díj megállapítása

Vác Város Önkormányzata minden év április 1-től rendeletben határozza meg a fizetendő gondozási díjat. A Bölcsődékben, a Fejlesztő Napközi Otthonban és a Fogyatékosok Napközi Otthonában ellátottak részére az Önkormányzat gondozási díj fizetését állapította meg.

A gondozási díj áfa mentes.

Az intézményvezető a kötelezettet írásban tájékoztatja a gondozási díj összegéről a megállapodás megkötésekor, illetve a gondozási díj változásakor.

A térítési díj teljes összegét átvállalja a fenntartó Rendszeres Gyermekvédelmi Kedvezményben részesülő, a 3 vagy több gyermekes, illetve a tartós beteg gyermekek családjaitól, ők mentesülnek a gondozási térítési díj fizetése alól.

A gondozási térítési díj 50 %-át hiányzás esetén is ki kell fizetni.

4.3. Családok támogatásának módszerei és lehetőségei

4.3.1. Kapcsolat a törvényes képviselővel

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangja, a törvényes képviselők és a kisgyermeknevelők közötti partneri kapcsolat kialakítása elengedhetetlen feltétele a gyermekek harmonikus fejlődésének. A törvényes képviselő ismeri legjobban a gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő pedig, mint szakember, szaktudásával, tapasztalataival tudja segíteni a törvényes képviselőt gyermeke nevelésében.

A törvényes képviselők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről; ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A korrekt partneri együttműködés feltétele a kölcsönös bizalom, az őszinteség, a hitelesség, a személyes hangvétell (de nem bizalmaskodó), etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó, tapintatos, folyamatos kommunikáció, az információ megosztása.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van:

- fogadó óra,
- családlátogatás,
- szülői értekezlet,
- napi beszélgetések a törvényes képviselővel,
- szülőcsoportos beszélgetések,
- egyéni tanácsadás (szükség esetén),
- üzenő füzet,
- szervezett családi játszónap.

4.3.2. Fogadóóra keretében a bölcsődei beiratkozással és bölcsődei étellel kapcsolatos információ átadás történik a törvényes képviselők felé.

4.3.3. A családlátogatás célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a törvényes képviselőnek otthoni környezetben való megismerése, ezért lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt kerüljön sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a törvényes képviselő bővebben informálódjon a bölcsődei életről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízta.

A családi élet az emberek intim szférájához tartozik, ezért a családlátogatás lehetőségének ajánlásakor, az időpont megválasztásakor, a családlátogatás alatt és után a család kívánságait mindenek felett tiszteletben kell tartani (a családlátogatás előli elzárkózást is).

A családlátogatás elsősorban a családdal való kapcsolatfelvétel és a gyermekkel való megismerkedés miatt fontos. A törvényes képviselő-gyermek kapcsolat megfigyelése olyan feladatokra hívja fel a figyelmünket, amelyek majd a bölcsődébe kerülést követően fontosak lehetnek. Benyomást szerezhethünk a gyermeknek a családban elfoglalt helyéről és számos olyan körülményről, mely érdeklődésére, értelmi fejlődésére hatással lehet. Az ismerkedő családlátogatást a csoport két kisgyermeknevelője együtt teszi meg, a bölcsődébe kerülés előtt 1-2 héttel. Ez segíti a közös, összehangolt munkájukat. A beszélgetést a gyermek kisgyermeknevelője vezeti. Nagyon fontos a tapintat és a bizalom.

A kisgyermeknevelő helyes magatartása családlátogatáskor:

- viselkedése magabiztos, határozott, de nem fölényes,
- megfelelő időben, személyre szóló tapintatos kérdéseket tesz fel,
- értő figyelem, nyitott, odaforduló magatartás,
- őszinte érdeklődés, visszajelzés a törvényes képviselőnek,
- tiszteletben tartja a személyiséghatárokat,
- nem kioktató, vagy parancsoló,
- pontosság, rugalmasság.

A megfigyelést, tapasztalatot, célzott beszélgetés tartalmát formanyomtatványon rögzíti a bölcsődében.

4.3.4. Beszoktatás, a törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás

A törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy az apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A gyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, mérsékeli az adaptáció során mutatkozó stressz reakciók (pl. étkezési, alvási nehézségek, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, a törvényes képviselőhöz való fokozott ragaszkodás, a viselkedésben, szokásokban, az önállóság terén jelentkező esetleges változások, stb.) súlyosságát, időbeni elhúzódását.

Előkészítése a bölcsődevezető feladata (beszélgetés arról, hogy mit vár el tőlünk a törvényes képviselő, mi mit tudunk nyújtani, ismertetjük a beszoktatás menetét stb.). A beszoktatás 2 hétig tart, de esetenként ez növelhető, vagy csökkenthető az igények szerint. A beszoktatás időtartamát lehetőleg nem rövidítjük le, a gyermek ne érezze a sürgetést szülei részéről (megfelelni akarás) hogy neki mielőbb „teljesítenie”

kell. A beszoktatás első napjaiban a szükséges gondozási műveleteket a törvényes képviselő végzi a bölcsődében. Az időt úgy kell növelni, hogy a törvényes képviselő a gyermekével valamennyi gondozási műveletet elvégezhesse és azt a kisgyermeknevelő megfigyelhesse. Egy csoportban egy kisgyermeknevelőhöz azonos időben egy törvényes képviselő és egy gyermek érkezik. A törvényes képviselő a bölcsődében csak a saját gyermekével foglalkozhat. (Erre az előkészületek során fel kell hívni a figyelmét.)

A törvényes képviselővel történő fokozatos beszoktatás módszerének eredményessége egyértelműen abban rejlik, hogy a gyermek számára a család és a bölcsőde aktív együttműködésével megteremtődnek a feltételek a bölcsődei élet elfogadására.

4.3.5. Szülői értekezlet

- a bölcsődevezető tartja évente 3 alkalommal,
- szeptemberben a Szülői Érdekképviseleti Fórum tagjainak megválasztása,
- júniusban az új gyermekek törvényes képviselőinek tájékoztatása,
- áprilisban az óvodába készülő gyermekek törvényes képviselőinek tájékoztatása.

4.3.6. Napi beszélgetés

Fontos a napi szintű kölcsönös tájékoztatás a bölcsődébe érkezéskor és hazaadáskor is.

Érkezéskor a törvényes képviselő informálja a kisgyermeknevelőt a fontos tudnivalókról, a gyermek egészségi állapotáról.

Hazaadáskor pedig a kisgyermeknevelő informálja a törvényes képviselőket a nap eseményeiről, illetve a gyermek fejlődéséről. A napi beszélgetések erősítik a bizalmat és segítik a gyermek megismerését.

4.3.7. Szülőcsoportos megbeszélések

A kapcsolattartásnak olyan módszere, amely lehetővé teszi az egy csoportba tartozó gyermekek törvényes képviselői számára, hogy szervezett formában találkozzanak és kommunikáljanak aktuális témákról a gyermekek fejlődésével kapcsolatban. A beszélgetéseket a csoportba tartozó kisgyermeknevelők vezetik, tapasztalatukkal szakmai tudásukkal segítik a törvényes képviselőket a kérdéses helyzetek megoldását illetően.

4.3.8. Egyéni tanácsadás

Személyes beszélgetést igénylő kérdésekben egyéni beszélgetést kezdeményezhet a törvényes képviselő, illetve a kisgyermeknevelő vagy a bölcsődevezető is.

4.3.9. Üzenő füzet

Írásos tájékoztatási forma a törvényes képviselő és a kisgyermeknevelő között.

4.3.10. Indirekt kapcsolattartási formák

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

4.3.11. Szervezett családi játszónap

Minden évben nagy sikere van az immár hagyományos „Családi játszónap a bölcsődében” című rendezvénynek, melyet az intézmény dolgozói együtt szerveznek. Ezen alkalmakkor az éppen bölcsődébe járó gyermekek családjukkal egy kellemes délutánt tölthetnek el, illetve a leendő bölcsődéseink számára egy lehetőség, hogy megismerkedjenek kisgyermeknevelőikkel és a környezettel. Évről évre visszatérnek hozzánk a már óvodába járó gyermekek is, hogy szüleikkel azt a családi és barátságos légkört, amit bölcsődei életük alatt tapasztaltak újra és újra átélhessék.

4.4. Az Intézmény szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja

- Családi Nap,
- Bölcsődei tájékoztató,
- internetes elérhetőség,
- Intézményi honlap,
- Vezetői fogadóórák

4.5. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény kapcsolatrendszere

4.5.1. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel

Együttműködik mindazokkal, akik a prevenció és az alapellátás területén a gyermekkel, illetve a gyermek családjával kapcsolatba kerülhetnek, egymás kompetencia határainak kölcsönös tiszteletben tartásával.

- gyermekjóléti szolgálat,
- családsegítő szolgálat,
- védőnői szolgálat,
- házi orvos, házi gyermekorvos,
- gyámhivatal,
- óvoda.

4.5.2. Bölcsőde és óvoda kapcsolata

A két intézmény között fontos olyan tartalmas kapcsolat kialakítása, amely a kölcsönös érdeklődés révén lehetővé teszi egymás munkájának, céljainak megismerését, megértését, ezáltal a gyermekek számára az átmenet is zökkenő mentesebbé válhat. Évente egy alkalommal a Deákvári Óvodák vezetője szülői értekezletünkön nyújt felvilágosítást az óvodába készülők gyermekek törvényes képviselőinek.

4.5.3. Egyéb kapcsolatok

A kompetenciahatárok kölcsönös tiszteletben tartásával kooperatív kapcsolatokat kell kialakítani mindazokkal az intézményekkel, melyekkel a családok kapcsolatba kerülnek / kerülhetnek (többek között: Védőnői Szolgálat, Házi Gyermekorvosi Szolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Központ, Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat, Gyámhatóság, Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság).

A bölcsődék és a különböző (bölcsődei hálózaton belüli és a családsegítés területén működő) civil szervezetek közötti együttműködés sok tekintetben hozzájárulhat a

bölcsődei ellátás fejlődéséhez, az ellátást igénybe vevő családok szükségleteinek kielégítéséhez.

Ezen kívül az intézményrendszerünk keretén belül is fontosnak tartjuk a kapcsolattartás rendszerességét.

Kapcsolattartás részeként egyéb rendezvényeken is képviselhetjük intézményünket, mint például Esély Egyenlőség Napja, Bölcsődék Napja, Szociális Munka Napja, összmunkatársi értekezlet, illetve ünnepi megemlékezések

4.6. Alapellátáson túli, a családi nevelést támogató szolgáltatások

Az intézményben igény szerint nevelési tanácsadás működik.

V. AZ IGÉNYBEVEVŐK ÉS A SZEMÉLYES GONDOSKODÁST VÉGZŐK JOGAINAK VÉDELME

A gyermekek jogi védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermekek nevelésével foglalkozik.

5.1. A bölcsődei ellátást igénybe vevő törvényes képviselők jogai és kötelességei

- megismerje a bölcsődei nevelés- gondozás elveit és a szakmai munkát,
- a gyermeke ellátásáról tájékoztatást kapjon,
- irat betekintési jog,
- tájékoztatási jog,
- véleménynyilvánítási jog,
- megválassza azt az intézményt melynek szolgáltatását igénybe veszi,
- tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a kisgyermeknevelőtől,
- bölcsőde működését illetően véleményt mondjon és javaslatot tegyen,
- megismerje a gyermekek ellátásával kapcsolatos dokumentumokat,
- a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel együtt működjön,
- a térítési díjat időben rendezze, befizetési határidő tárgyhoz 20-a,
- a házirendet betartsa.

5.2. A gyermeknek joga van

- szeressék őket,
- a fejlődéséhez szükséges feltételek biztosítva legyenek,
- szakember segítse fejlődésüket,
- lehetőségük legyen a játékhoz, a tapasztalatszerzéshez,
- veszélyhelyzetben azonnal segítséget kapjanak,
- rendszeres egészségügyi felügyeletben részesüljenek,
- rossz szociális helyzetben is minden segítséget megkaphassanak,
- állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban részesüljön,
- segítséget kapjon a személyisége kibontakoztatásához,
- emberi méltósághoz való jog,

- nemzeti, etnikai, vallási hovatartozás kapcsán történő megkülönböztetéstől mentes gondozásban való részvétel.

Az ellátást igénybe vevőket megilleti:

- alkotmányos jogok tiszteletben tartása,
- személyi adatok védelme és titokkezelés,
- az ellátott jogi képviselő segítségével jogaik gyakorlásában, esetleg felmerülő panaszaik kivizsgálásában.

5.3. A kisgyermeknevelő joga, hogy:

- a munkájával kapcsolatos információkhoz hozzájusson
- a munkájával, a szakmával kapcsolatban véleményt nyilvánítson
- személyét megbecsüljék, emberi méltóságát, személyiségi jogait tiszteletben tartsák, tevékenységét
- értékeljék és elismerjék
- munkája során a gyermekek érdekeit tartsa elsődlegesnek, de ez nem sértheti egyéni, magánéleti, állampolgári érdekeit, jogait
- munkájához, szakmai fejlődéséhez segítséget kérjen és kapjon
- a csoportjába tartozó gyermekek törvényes képviselőivel rendszeresen kapcsolatban legyen
- munkája során védelemre jogosult a vele szembeni jogsértő vagy etikátlan bánásmóddal szemben
- a vele szemben felmerült panasz esetén meghallgassák.

5.4. A kisgyermeknevelő kötelessége, hogy:

- munkahelyén munkaköri feladatának ellátására képes állapotban, öltözékben jelenjen meg
- a munkaköri leírásnak és a vezetői utasításnak megfelelően, önállóan végezze feladatait
- a gyermekek, törvényes képviselők, munkatársak személyiségi jogait tiszteletben tartsa, a birtokába jutott információt ennek megfelelően kezelje;
- példamutató magatartással és szakmai tudásával védje hivatása, munkahelye jó hírnevét
- teljesítse a családi szocializáció mulasztásából rá háruló korrekciós funkciót
- szakmai kompetenciája határait betartva lássa el feladatait
- rendszeresen megújítsa szakmai ismereteit
- munkáját a szakmai és etikai elvek figyelembevételével, mindenkor legjobb tudása szerint végezze.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény értelmében, a bölcsődei ellátásban részesülők érdekeinek védelmében az intézmény Érdekképviseleti Fórumot köteles működtetni.

A Bölcsődei Érdekképviseleti Fórum feladata a bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek érdekeinek védelme és képviselete.

Célja, hogy megteremtse a bölcsődei ellátásban részesült gyermekek törvényes képviselői, a fenntartó és az intézmény képviselői közötti együttműködés szélesebb körű alapjait.

A Fórum szavazati jogú választott tagjai:

- bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek törvényes képviselői,
- bölcsőde dolgozóinak képviselői,
- az intézményt fenntartó önkormányzat képviselői.

Az Érdekképviseleti Fórum működésével kapcsolatos információkat, választott tagjainak nevét, elérhetőségét, illetve a gyermekjogi képviselő nevét, elérhetőségét a bölcsődei ellátást igénybe vevő törvényes képviselők számára jól látható helyre ki kell helyezni.

VI. A BÖLCSŐDE SZEMÉLYI FELTÉTELEI

A személyi feltételek kialakításánál elsődleges szempont a személyi állandóság biztosítása. A gyermekek bölcsődébe kerülésétől az óvodába való átmenetig a nevelést-gondozást ugyanaz a kisgyermeknevelő viszi végig.

Bölcsődénkben a 3 csoport ellátását 6 kisgyermeknevelő végzi, illetve a bölcsődevezető a vezetői teendői mellett, nevelési - gondozási feladatokat is ellát, szükség szerint helyettesíti a kisgyermeknevelőket a csoportokban.

A bölcsődei dajkák a kisgyermeknevelők munkafeltételeit segítik, illetve a takarítási feladatokat látják el.

Gyermekorvost megbízási szerződéssel alkalmaz az Intézmény, aki heti 1 alkalommal 3 órában látja el a feladatait.

11 munkavállaló dolgozik a bölcsődénkben.

A munkakörök a következően alakultak:

Bölcsődevezető kisgyermeknevelő	1 fő
Csecsemő és kisgyermeknevelő	6 fő
Bölcsődei dajka	2 fő
Konyhai dolgozó	1 fő
Udvari munkás –karbantartó	1 fő

6.1. Továbbképzések, házi továbbképzések

A szakmai színvonal megőrzése érdekében, minden hónapban, házi továbbképzéseket tartottunk és tervezzük ezt a jövőre nézve is megvalósítani. Minden alkalommal más és más téma kerül feldolgozásra, a felmerülő témákhoz tanulmányainkból szerzünk információkat, hiszen az elmúlt években több munkatársunk is sikeresen megszerezte a kisgyermeknevelői felsőfokú szakképesítést. A minőségi munka megtartása, illetve elérése érdekében, folyamatos fejlődésre, nyitottságra, valamint tanulásra van szükség, így a házi továbbképzések kapcsán is lehetőség nyílik a szakmai tudás felfrissítésére és a látókörünk szélesítésére.

VII. A BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS TÁRGYI FELTÉTELEI

7.1. Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői

A Szegfű utcai Bölcsőde Vác város Deákvárnak elnevezett kertvárosi részében, zöldövezetben, csendes, egyirányú utcában található. Mellettünk óvoda és védőnői szolgálat működik. Közelünkben buszmegálló található, illetve az épület előtt van parkolási lehetőség. Az intézményünk Vácott az egyik nagy lakótelep (mely a 1970-80-as években épült) közelében helyezkedik el.

A rendszerváltás után megszűntek az állami, önkormányzati, szövetkezeti lakásépítések, azóta és napjainkban is csak magánérős beruházások vannak, családi és társasházi formákban.

A bölcsődékben ellátottak köre innen kerül ki, többségük jó szociokulturális környezetből és teljes családból érkezik, az egyszülős családok száma az országos átlag alatti, mintegy 10%.

7.2. Épület üzemeltetési jellemzői

Az épületet bölcsődének tervezték, ennek megfelelően lettek a helyiségek kialakítva, így jelenleg 42 férőhellyel, 2 gondozási egységgel, illetve 3 csoporttal működünk.

A 2011-es évben valósult meg a Szegfű utcai Bölcsőde férőhely bővítése. Azelőtt csak egy egység és azon belül két csoport működött. A bővítés kapcsán az épület kihasználatlan helyiségei átalakításra kerültek, ennek során egy 52 nm-es csoportszoba, fürdőszoba, illetve átadó és Uniós szabványnak megfelelő mozgáskorlátozottak részére is alkalmas mosdó, valamint dolgozói zuhanyzó helyiség lett átadva.

Az épületrészhez külön bejárat, illetve saját udvarrész tartozik, innen megközelíthető mosdóval és játéktárolóval ellátva.

Az új részleggel kapcsolatban 2012. március 09.-től rendelkezünk Működési Engedéllyel.

7.3. Csoportszobák

A csoportszobák alapterülete megfelel a követelményeknek, valamint a csoport létszámának. A gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelő bútorzattal, gondozási eszközökkel és játékokkal rendelkezünk.

Elegendő hely áll rendelkezésre a nagy mozgásos tevékenységekhez és a többi játékokhoz.

A gyermekeknek saját helyük van az asztalnál étkezéskor, illetve állandó ágyazási helyet biztosítunk a nyugodt alvás lehetőségének megteremtéséhez, így a tárgyi állandóság elve is megvalósul.

Minden csoportszobában pihenősarok van kialakítva, a párnák, puha textil játékok nyugtató hatásúak lehetnek a gyermekek számára.

7.4. Játékkészlet

A játékkészlet kapcsán biztonsági, egészségügyi, illetve pedagógiai szempontok is figyelembe vannak véve.

Minden tevékenységformához rendelkezünk játékkészlettel, jellemzően konstruáló, szerepjátékhoz kapcsolódó, logikai készséget fejlesztő, alkotó, illetve mozgásfejlesztő játékokkal vagyunk felszerelve, melyek minősége megfelelő. A különböző korcsoportok és a nemek közti különbségnek megfelelően van a játékkészlet kialakítva.

A játékok biztonságos használatára, valamint a tisztán tartására különös gondot fordítunk.

7.5. Fürdőszobák

A fürdőszobák mindhárom csoport esetében közvetlenül a szobákhoz kapcsolódnak.

A gyermekek gondozását és önállósodását segítő berendezési tárgyak a gyermekek méretéhez igazítottak és megfelelően felszereltek.

7.6. Gyermeköltözők

A gyermekek váltó és otthoni ruháinak jellel ellátott bölcsődei öltözőszekrényeket biztosítunk.

A törvényes képviselők számára a várakozás feltételeit az átadóban tesszük lehetővé. A törvényes képviselők számára a faliújságon találhatóak a tájékoztatási jellegű információk.

7.7. Helyiségek díszítése

Az helyiségek díszítését illetően hangulatos, esztétikus környezet kialakítására törekszünk. Az évszakok váltakozásának megfelelően díszítünk, illetve az ünnepek megjelenítését is figyelembe vesszük.

7.8. Játszóudvarok

A játszókertekben biztosított a gyermekek szabad levegőn történő játéklehetősége. Területe, árnyékolása az új részen megfelelő a gyermekek szabad levegőn történő játékához, a régi részben fák, cserjék ültetését tervezzük.

Az egész kert füvesítése folyamatosan történik.

A homokozókba új fából készült keret, és új homok került elhelyezésre.

Pancsoló nincs, a zuhanyzást teraszhűtő alkalmazásával oldottuk meg.

Növényzet: a fák előregedtek, az elszáradt ágakat folyamatosan vágatjuk.

Kerítés: szabvány – előírásnak megfelel, felújítása, festése szükséges lenne.

Az udvarokon beépített, illetve mobil játék eszközök is találhatóak.

7.9. Terasz

A gyermekszobákhoz közvetlen ajtókijáráttal kapcsolódnak a teraszok. Az első két szobához fedett terasz tartozik, illetve a hármasközökhöz csatlakozó terasz kitekerhető napernyővel van ellátva. *Két darab teraszhűtő áll* az intézmény rendelkezésére.

7.10. Konyha

A Szegfű utcai telephelyen tálaló konyhával rendelkezünk, így az ételeket fogyasztásra kész állapotban, zárt szállítóedényben, megfelelő hőmérsékleten kapjuk meg. Az ételek tálalását a konyhai feladatokat ellátó munkatársunk - ételmezés-egészségügyi és ételmezszer higiénés előírásoknak megfelelően - védőköpenyt és fityulát viselve végzi.

Az ételeket a kisgyermeknevelők is megkóstolják, mielőtt a gyermekeknek felkínálják, így egyben ellenőrzik a minőségét és hőmérsékletét, illetve példát mutatva kedvet kaphatnak a gyermekek az ebéd elfogyasztásához.

7.11. Az épület szociális helyiségei

Bölcsődénkben külön étkező helyiség áll rendelkezésre a munkavállalók nyugodt étkezési lehetőségeinek biztosítására.

7.12. Élelmezéssel kapcsolatos tapasztalatok bemutatása

A Kölcsey utcai telephelyen történik az ételek elkészítése, korszerű táplálkozási elvek figyelembe vételével, élelmezésvezető által előre megtervezett, ajánlott napi tápanyag, energia és vitamintartalom figyelembe vételével. Az élelmiszerek helyes kiválasztásának, a felhasznált mennyiségnek, az élelmiszerek arányának a gyermekek táplálkozásában fokozott jelentősége van. Az étrend változatos, idényjellegű, téli hónapokban is friss alapanyagokból, illetve zöldségekből készítik el az ételt. A gyermekek egészséges fejlődése érdekében, kevesebb finomított cukrot tartalmaznak az ételek és a tejes folyadékok, ennek ellenére jóízű, minőségileg és mennyiségileg is megfelelő táplálékot biztosítanak a gyermekek számára.

Az Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal és a Nébih előírásainak megfelelően, illetve a HACCP rendszer szabályait betartva történik az élelmiszerek tárolása és felhasználása.

VIII. TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉSI RENDSZER AZ INTÉZMÉNYBEN

A minősítés célja a közalkalmazott munkaköri feladatai ellátásának megítélése, az ezt befolyásoló ismeretek, képességek értékelése, valamint a szakmai fejlődés elősegítése.

Ez a minősítő rendszer egy kommunikációs csatorna a munkavállalók és a munkáltató között, amely fejlesztésre vonatkozó javaslatokat, célkitűzéseket is feltüntethet, illetve alkalmat ad az elvárások tisztázására.